

והוינן בה: **הני מוקדשין, היכי דמי?**

ואקדשיה, מי מיחייב בשלוח הקן ואפילו כשהוא חולין בכהאי גוונא? והא כתיב "כי יקרא קן ציפור", פרט למזומן. והאי מזומן

אילימא דהוי ליה להאי גברא קן בתוך ביתו,

אפשר להזים את עדיו. ולפיכך אף שאין בבהמה דין מיתה מצד ובערת הרע מקרבך כמו בטריפה, [כמבואר במגילת ספר סוף שרש י"ד] מכל מקום באופן שיש בה חיוב מיתה גמור, חל חיוב על כל אדם להביאה לבי"ד, אך הוא חלק מדיני חיוב מיתה, ולפיכך בשור טריפה שדינו כבעליו שפטור מדין מיתה, לא חל עליו גם חיוב להביאו לבי"ד.

אולם **ביד רמה** סנהדרין [טו:]: נקט שבשאר בהמות [חוץ משור] יש דין ובערת הרע מקרבך, ומשמע שרק בשור טריפה אין ובערת הרע, אך עצם הדין נאמר גם כבעלי חיים. [וראה דבר אברהם [ב' ל"ד ב'] ואבן האזל [נו"מ שם] וקובץ שיעורים [ח"ב לט] שלא שייך לקיים בשור טריפה ובערת הרע, כי לא מתקיים בכך עונש מיתה, וטר במיתת הבעלים רק מיתת השור].

וראה דברי הרמב"ן [בסהמ"צ סוף שורש י"ד] שכתב כי מה שמצינו בסוגיין דין ובערת הרע בעוף, לא נאמר כבעלי חיים ובערת הרע, אלא חיובם מ"סקול יסקל השור" ורק נאמר מצוה כללית שכל המחויבים מיתה מצוותם מ"ובערת הרע" ובמגילת אסתר שם כתב שהחיוב לבער הרע כבעלי חיים, נאמר רק על בעליהם ולא על בי"ד, אבל באדם יש חיוב גם על בי"ד, [ואם כן אין קושיא מסוגין על דעת הרמב"ם, כי דין ובערת של בי"ד נאמר רק באדם, ובסוגין מדובר בביעור שעל כל אדם או הבעלים]. **ובאבי העזרי** [פי"ד מסנהדרין ה"א] כתב שהרמב"ן הסתמך על סוגין ולא על דין המפורש בטריפה שראוהו בי"ד, כיון שדין הטריפה אינו נלמד מקרא אלא מסברא, שאי אפשר לבער הרע אלא אם תחשב ראייתם כראית

שכל אדם חייב לבערו, אבל שור שיש לו בעלים, אין שאר אדם יכול לבערו כל זמן שלא נגמר דינו, כי הוא של בעליו ולכן מתחייב עליו השומר.

אולם **במנחת חינוך** דייק מלשון רש"י [קלח: ד"ה שהרג] שמדובר בעוף של בעלים, כי כתב שרק אחר שהרג מיד ונמצא בקן, ואמנם הוקשה לו למה לא העמיד באופן שהיה הפקר מתחילתו והרי גם על הפקר חל חיוב לבערו. וראה חזו"א [ב"ק ג' ט"ז בשם אביו].

3. רש"י פירש שיש מצוה על כל הפוגע בחיבי מיתה, להביאן לבי"ד כדי לבער רשעים מישראל, ולכאורה תמוה שהרי כאן מדובר בעוף, ולא שייכת בו מצוה זו. **והריטב"א** פירש שמצוה זו נאמרה אף לבער אדם רשע וכל שכן כבעלי חיים.

וכבר נחלקו הרמב"ם **והראב"ד** [פ"י מנו"ג ה"ז] בדין שור טריפה שהרג אדם אם דינו כדין אדם טריפה שהרג, שאי אפשר להורגו אלא אם ראוהו בי"ד ומקיימים בו ובערת הרע מקרבך, או שאף כאשר ראוהו בי"ד אינו נהרג כיון שלא נאמר ובערת הרע אלא באדם ולא בשור. [עיי"ש מגיד משנה וכדבריו מדוקדק בפ"ב מרוצח ה"ט "אדם" טריפה שהרג ובגמ' אמרו טריפה שהרג]. **והחתם סופר** [בסוגין ובתשובותיו] הקשה על דעת הרמב"ם מסוגין דמשמע שיש דין ובערת הרע גם על בעל חי שהרג.

וכתב [באו"ח ק"פ] ששני ענינים כלולים ב"ובערת הרע" א. חיוב להביא את המחויב מיתה לבי"ד, והוא הכשר מצוה באופן שחייב מיתת בי"ד. ב. חיוב להרוג את מי שאי אפשר לקיים בו דיני מיתה בי"ד, כגון טריפה שאי